

Pensioenfonds Cosun

Van **NU** naar **LATER**

NR. 4 juli 2012

Verkort Jaarverslag 2011

Crisisplan

Nieuwe samenstelling
fondsorganen

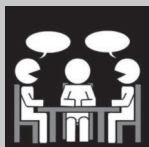

Verkort jaarverslag 2011

Het bestuur van Pensioenfonds Cosun is wettelijk verplicht om een jaarverslag te maken en een jaarrekening op te stellen. Zo informeert het bestuur iedereen over wat er bij het fonds is gebeurd.

In het jaarverslag staat onder andere hoe het met de beleggingen van het fonds gaat. Tevens zijn de 'Bevindingen' van het verantwoordingsorgaan opgenomen. Dit orgaan heeft als taak om te beoordelen hoe het bestuur heeft gehandeld.

Een groot aantal mensen werkt mee aan het jaarverslag. Naast het bestuur, zijn dat Pensioenbureau Cosun, de beheerders van ons pensioengeld (vermogensbeheerders), de (certificerend) actuaire en de accountant.

In mei heeft het bestuur van Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun het jaarverslag 2011 vastgesteld. Dit telt 85 pagina's. In het officiële verslag zijn alle verplichte cijfers en een volledig overzicht van de werkzaamheden en activiteiten van uw fonds over 2011 opgenomen. Het complete jaarverslag vindt u op: [www.cosun.nl/Over Cosun/Pensioenfonds/Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun/Jaarverslagen](http://www.cosun.nl/Over%20Cosun/Pensioenfonds/Stichting%20Pensioenfonds%20Koninklijke%20Cosun/Jaarverslagen).

Als u voldoende heeft aan de hoofdlijnen van het jaarverslag, dan kunt u goed uit de voeten met deze samenvatting in Van NU naar LATER. Hiermee krijgt u snel een helder beeld van uw pensioenfonds. We informeren u over het door het bestuur gevoerde beleid in het verslagjaar 2011. We zetten bovendien de belangrijkste cijfers voor u op een rij. Uit deze informatie blijkt dat ook in dit verslagjaar het beleid voor een groot deel werd beïnvloed door de financiële crisis.

Cor Veraart
Manager
Pensioenbureau Cosun

In dit nummer

P3/4

2011: opnieuw een onrustig jaar

P5

Bevindingen
verantwoordingsorgaan
Ontwikkeling dekkingsgraad
in 2011

P6

Belangrijkste cijfers

P7

Nieuwe samenstelling
pensioenfondsorganen

P8

Pensioenfonds Cosun
heeft een crisisplan

Colofon

Van NU Naar LATER is een uitgave van Pensioenfonds Cosun. Het bulletin wordt verspreid onder deelnemers en pensioengerechtigden van het Pensioenfonds in een oplage van ca. 2.700 exemplaren.

Coördinatie redactie: Lidwien Luijten
E-mail: Lidwien.Luijten@cosun.com

U kunt reacties naar onderstaand adres sturen.
Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun
Postbus 3411
4800 MG Breda
T: (076) 530 34 10
E: Pensioenbureau@cosun.com

2011: opnieuw een onrustig jaar

2011 was voor de pensioenwereld opnieuw een onrustig jaar. De eurocrisis leidde tot een extreem lage rente. Daardoor steeg de waardering van de verplichtingen sterk. Tegelijkertijd leidde grote onzekerheid op de financiële markten wereldwijd tot een sterke daling van de effectenbeurzen. De dekkingsgraad van het fonds daalde door dit alles tot een voor het fonds zeer laag niveau: 116,1%.

In dat onrustige jaar vergaderde het bestuur acht keer. Daarnaast kwamen vertegenwoordigers van het bestuur drie keer bijeen met de deelnemersraad. Twee van die bijeenkomsten waren reguliere vergaderingen. De derde was gewijd aan de onrust op de financiële markten en de gevolgen daarvan voor ons fonds. De deelnemersraad heeft in 2011 positief advies uitgebracht over het jaarverslag 2010, de toeslagverlening aan inactieven per 1 januari 2011 en een aantal wijzigingen in het pensioenreglement en overige officiële fondsdocumenten.

Verder heeft twee keer overleg plaatsgevonden met het verantwoordingsorgaan. Daarin is een aantal beleidsonderwerpen in het verslagjaar 2011 nader toegelicht.

Naast de periodiek terugkerende onderwerpen, heeft het bestuur in 2011 onder andere aandacht besteed aan de hieronder beschreven onderwerpen.

Fusie

In het jaarverslag over 2010 en in Van NU naar LATER no. 2 is uitgebreid aandacht besteed aan de fusie van ons fonds met de Stichting Pensioenfonds Suiker 2007. De fusie vond op 1 januari 2011 plaats. Vanaf dat moment voert het fonds ook de pensioenregelingen uit voor de deelnemers van de voormalige Stichting Pensioenfonds Suiker 2007.

Beleggingsresultaten

Het rendement op de rendementsportefeuille van het fonds over 2011 is 4,1% negatief. Het betreft dat deel van de portefeuille waarop extra rendement behaald moet worden om onder andere toeslagen op de pensioenen te kunnen verlenen. Het gaat hierbij om de totale portefeuille van aandelen en obligaties, exclusief afdekking van het renterisico. Het negatieve rendement is het gevolg van de ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten in de tweede helft van 2011.

Een belangrijk onderdeel van het risicobeleid betreft het afdekken van de nadelige financiële effecten als gevolg van veranderingen in de rente. Rentemutaties hebben direct gevolgen voor de waardering van de toekomstige pensioenuitkeringen. Bij rentedalingen stijgt de berekende waarde van de pensioenverplichting. Het fonds dekt het grootste deel van dit risico af in een apart deel van haar beleggingsportefeuille. Door de sterke rentedaling in het afgelopen jaar is hierop een positief rendement behaald van 44,3%. Dit compenseert voor een groot deel de gestegen waardering van de verplichtingen. Mede door dit positieve rendement is over de gehele beleggingsportefeuille een positief rendement gerealiseerd van 6,8%, na aftrek van de beheerkosten.

ALM-studie

Het bestuur streeft naar een stabiele ontwikkeling van de financiële positie van het fonds en heeft een hoge toeslagambitie over de langere termijn. Het bestuur wil zo mogelijk compensatie proberen te bieden voor algemene prijsstijgingen. Het beleggingsbeleid is hierop gericht. Periodiek wordt getoetst of dit beleggingsbeleid nog aansluit bij de doelstellingen van het fonds. Daarvoor wordt een zogenoemde Asset Liability Management (ALM)-studie uitgevoerd. Asset staat voor bezittingen, liability voor verplichtingen. De studie analyseert de financiële positie van het fonds onder positieve en negatieve economische scenario's. Zo wordt onder meer

gekeken naar de langetermijneffecten van het huidige beleggings-, premie- en toeslagbeleid. Ook wordt gekeken naar specifieke beleggingsrisico's en de te verwachten ontwikkeling van het deelnemersbestand.

In het vierde kwartaal van het verslagjaar is een dergelijke ALM-studie gestart. Dit is mede gebeurd om de boven omschreven langetermijneffecten, na de fusie met de Stichting Pensioenfonds Suiker 2007, voor het gehele fonds opnieuw in beeld te brengen. Besluitvorming over noodzakelijke aanpassingen van het beleidskader op grond van de uitkomsten van de ALM-studie, vormt voor 2012 de grootste uitdaging voor het bestuur.

Risicomanagement

Het bestuur hecht een groot belang aan risicobeheersing. Risico's zijn niet uit te sluiten en moeten soms ook in zekere mate worden aangegaan. Om de negatieve gevolgen ervan zoveel mogelijk te beheersen, heeft het bestuur een risicoanalyse uitgevoerd en beoordeeld of het aanvullende maatregelen moest nemen. Ook werden eerder genomen maatregelen periodiek geëvalueerd.

Klachten en geschillen

Het fonds heeft een klachten- en geschillenregeling. Klachten gaan over de uitvoering van de pensioenregeling. Geschillen gaan over de interpretatie van regelingen en afspraken. Het bestuur van het fonds heeft Pensioenbureau Cosun aangewezen om klachten en geschillen in eerste instantie zelf te behandelen. Als 'klager' en Pensioenbureau niet tot overeenstemming komen, neemt het bestuur de behandeling over. In het verslagjaar zijn geen meldingen van klachten en/of geschillen bij het bestuur van het fonds binnengekomen.

Toeslagverlening 2012

Pensioenfonds Cosun heeft de ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen aan de prijsontwikkeling. Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre die toeslagverlening mogelijk is. Want aan deze aanpassing is een aantal voorwaarden verbonden. Voor deze 'voorwaardelijke' toeslagverlening is namelijk geen (financiële) bestemmingsreserve gevormd. Bovendien wordt er geen premie voor betaald. De toeslag moet het fonds financieren uit extra rendement dat het behaalt op zijn beleggingen. Ofwel uit het 'meerrendement' boven het rendement dat nodig is om de ontvangen pensioenpremie te laten aangroeien tot het niveau van de uiteindelijke pensioenuitkering.

Eind 2011 zag het er naar uit dat de dekkingsgraad per 31 december dicht bij de ondergrens van de toeslagverlening zou uitkomen. Daarom heeft het bestuur vóór de jaarwisseling geen besluit genomen over de toeslagverlening voor de ingegane pensioenen. Voor dit uitstel waren op dat moment vele redenen.

- De ongewoon onrustige situatie op de financiële markten vereiste dat het fonds de risico's in de beleggingen verder zou terugdringen.
- Daarnaast waren er geruchten dat De Nederlandsche Bank de waarderingsregel voor de pensioenverplichtingen per jaareinde zou aanpassen.
- Het bestuur wilde met de meest recente cijfers over de hogere levensverwachting van mensen, de voorzieningen voor de pensioenverplichtingen zo zuiver mogelijk laten berekenen.
- Ook de invloed van de financiële malaise op de beurs vereiste een zo zuiver mogelijke waardering van de beleggingen en waar nodig zorgvuldig bepaalde voorzieningen daarop.

Gezien de kritische dekkingsgraden en in verband met de jaarafsluiting wilde het bestuur op al deze onderwerpen extra controles laten uitvoeren. Daarom schoof het besluit over de toeslagverlening per 1 januari 2012 in de tijd wat op.

Begin 2012 heeft het bestuur, op basis van bovenomschreven overwegingen, besloten om de toeslag per 1 januari 2012 vast te stellen op 61% van de prijsstijgingen over de referentieperiode oktober 2010-oktober 2011. De toeslag komt daarmee uit op 1,59%.

Bevindingen verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (VO) spreekt zijn waardering uit over het functioneren van het bestuur, mede gezien het feit dat ook 2011 weer een roerig jaar was in de pensioenwereld. De fusie tussen Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun en Stichting Pensioenfonds Suiker 2007 heeft in 2011 geleid tot aanpassing van veel (statutaire en reglementaire) stukken.

Samen met het bestuur is het VO van mening dat de beleggingsresultaten teleurstellend zijn. Voornamelijk de rendementen van de portefeuilles gericht op het realiseren van overrendementen, ten behoeve van extra buffervorming, toeslagrealisatie en dergelijke, vielen tegen. De afdekking van de rentetermijnstructuur heeft daarentegen weer gunstig uitgepakt.

Het VO heeft kennisgenomen van de eerste resultaten van de ALM-studies die eind 2011/begin 2012 zijn gepresenteerd aan het bestuur. Uit de toekomstprojecties wordt duidelijk dat, gegeven de startsituatie van eind 2011, de bestaande risicohouding en de bestaande toeslagambitie niet tegelijkertijd kunnen worden gerealiseerd. Het bestuur heeft vervolgens besloten de werkgever te benaderen om te komen tot nieuwe afspraken. Dit kan uiteenlopen van het accepteren van een andere risicohouding en/of het wijzigen van de toeslagambitie en/of tot het komen tot versoering

van de pensioenregeling in arbeidsvoorwaardelijke onderhandelingen. Het VO is van mening dat het bestuur hier haar juiste verantwoordelijkheid heeft genomen.

In 2010 en 2011 hebben aanzienlijke stijgingen in de toekomstige pensioenverplichtingen plaatsgevonden als gevolg van de sterk gestegen leeftijdsverwachtingen en de toepassing van meer nauwkeurige sterftekans-correctiefactoren. Het bestuur heeft hiermee aangetoond op dit vlak een prudent beleid voor te staan. Het VO ondersteunt dit beleid.

In 2010 is een start gemaakt met een vereniging van gepensioneerden. Eind 2011 had deze vereniging ongeveer 500 leden. De vereniging blijft streven naar meer leden om te komen tot een zo hoog mogelijke legitimiteit van de gekozen pensioengerechtigden in de verschillende organen van het pensioenfonds.

Het voorgaande in aanmerking nemende komt het verantwoordingsorgaan tot de conclusie dat:

- het bestuur in 2011 op een goede wijze de bestuurstaken van het fonds heeft vervuld;
- het beleid van het bestuur op adequate wijze is vormgegeven, waarbij voldoende rekening is gehouden met ontwikkelingen de toekomst betreffende.

Ontwikkeling dekkingsgraad in 2011

De dekkingsgraad van het fonds bedroeg eind 2011 116,1% tegenover 126,8% eind 2010.

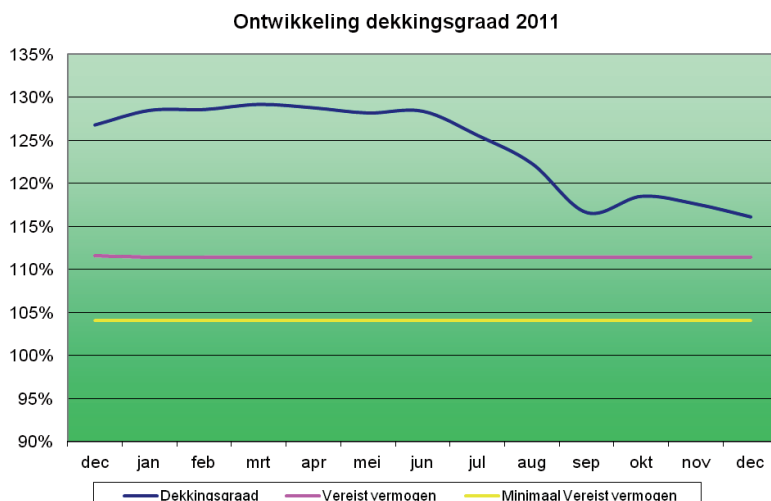
De daling van de dekkingsgraad met 10,7 procentpunten kan grotendeels worden verklaard door:

- de negatieve beleggingsresultaten in de rendementsportefeuille (-4,2%);
- de daling van de rente (-2,2%);
- de aanpassing van de waarderingsgrondslagen voor de pensioenverplichtingen (-2,1%);
- de toerekening van rente aan de technische voorziening pensioenverplichtingen (-1,6%);
- enkele diverse resultaten (-0,6%).

De ontwikkelingen in 2011 hebben een negatief effect gehad op de reserves van het fonds.

De dekkingsgraad ligt marginaal hoger dan het Vereist Vermogen van 111,4% dat volgens de berekeningsmethodiek van de Pensioenwet aanwezig moet zijn. Indien de dekkingsgraad

van het fonds onder dit niveau ligt, moet het fonds bij De Nederlandsche Bank een langetermijnherstelplan indienen. Daaruit moet blijken dat het fonds voldoende maatregelen treft om de dekkingsgraad in een periode van 15 jaar weer uit te laten komen op minimaal het niveau van het Vereist Vermogen.

In de grafiek op pagina 5 wordt het Vereist Vermogen weergegeven door de roze lijn. De hoogte van het vereist vermogen is met name afhankelijk van het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille. Naast het Vereist Vermogen definieert de Wet een Minimaal Vereist Vermogen. De hoogte hiervan bedraagt 104,1% en wordt weergegeven door de gele lijn. Indien de dekkingsgraad van het fonds dit niveau onderschrijdt, dan dient het fonds bij De Nederlandsche Bank een herstelplan in te dienen. Daaruit moet blijken dat de dekkingsgraad na 3 jaar weer minimaal uitkomt op 104,1%.

De dekkingsgraad van 116,1% betreft de nominale dekkingsgraad. Die geeft de verhouding aan tussen de waarde van de beleggingen en de omvang van de nominale verplichtingen. Met dat laatste wordt de hoeveelheid euro's bedoeld die het fonds in de komende (ongeveer) 60 jaar moet uitkeren.

De euro's van, laten we zeggen 2020, zijn echter niet de euro's van 2011, omdat de koopkracht van die munt in 2020 door inflatie minder groot is. De nominale dekkingsgraad houdt geen rekening met de verwachte inflatie, maar de reële dekkingsgraad wel. Die meet of het pensioenfonds voldoende vermogen heeft om niet alleen aan de nominale verplichtingen te kunnen voldoen, maar ook om de pensioenuitkeringen te indexeren (verhogen) met de kosten van levensonderhoud. De reële dekkingsgraad voor het fonds komt eind 2011 uit op 77,1%.

Het fonds heeft met een dekkingsgraad van 116,1% genoeg geld in kas om de nominale pensioenen uit te keren. Maar het fonds heeft met een reële dekkingsgraad van 77,1% niet genoeg geld in kas om de uitkeringen ieder jaar te indexeren. Pas bij een reële dekkingsgraad van 100% of hoger heeft het pensioenfonds in theorie voldoende geld in kas om deze ambitie met zekerheid volledig waar te maken. De huidige reële dekkingsgraad is lager dan 100%. Daardoor is het pensioenfonds, zoals alle andere Nederlandse pensioenfondsen, genoodzaakt om risico te nemen (te beleggen) waardoor het extra rendement kan behalen voor toekomstige toeslagverlening.

Belangrijkste cijfers

Hier vindt u de belangrijkste kengetallen van het pensioenfonds per 31 december 2011.

(Bedragen zijn x € 1.000,-)

	2011	2010*
Aantallen verzekerden		
Actieve deelnemers	1.140	1.183
Premievrije deelnemers	577	583
Pensioengerechtigden	1.513	1.484
Totaal	3.230	3.250
Reglementsvariabelen		
Toeslagen inactieven per 1 januari jaar opvolgend	1,59%	1,57%
Pensioenuitvoering		
Feitelijke premie	11.991	10.306
Kostendekkende premie	16.588	15.802
Pensioenuitvoeringskosten	464	907
Uitkeringen	19.668	18.789
Vermogenssituatie en solvabiliteit		
Pensioenvermogen	645.027	610.659
Pensioenverplichtingen	555.366	481.637
Aanwezige dekkingsgraad o.b.v. FTK	116,1%	126,8%
Vereiste dekkingsgraad	111,4%	111,6%
Saldo van baten en lasten	-39.361	-16.758
Percentage rentetermijnstructuur	2,73%	3,43%
Beleggingsportefeuille		
Vastgoed	20.772	25.818
Vastrentende waarden	439.924	394.637
Zakelijke waarden	107.148	118.728
Overige beleggingen	58.846	75.712
Derivaten	-1.538	1.260
Liquide middelen	29.868	728
Totaal	655.020	616.883
Beleggingsperformance		
Beleggingsrendement (vóór beheerkosten)	7,00%	8,50%
Benchmark	12,70%	10,20%
Beleggingsrendement (ná beheerkosten)	6,83%	8,31%
Netto gemiddeld 5-jaarsrendement	6,37%	6,13%

* Cijfers 2010 zijn inclusief de voormalige Stichting Pensioen-fonds Suiker 2007

Nieuwe samenstelling pensioenfondsorganen

Vóór 1 juli 2012 moesten de verkiezingen/voordrachten van kandidaten voor het bestuur, de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan hebben plaatsgevonden. Inmiddels zijn de (voorlopige) benoemingen voor het bestuur en de deelnemersraad rond. De Nederlandsche Bank moet de benoeming van de nieuwe bestuursleden overigens nog goedkeuren. Van NU naar LATER besteedt in de volgende editie meer aandacht aan de nieuwe 'gezichten' in de pensioenfondsorganen.

Bestuur

De Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun bestaat sinds 1970. Het doel van dit ondernemingspensioenfonds is om nu en in de toekomst uitkeringen te verstrekken. Het fonds verstrekt deze aan gepensioneerden, nabestaanden en arbeidsongeschikten.

Het besturen van een pensioenfonds vraagt om een zorgvuldige, deskundige en open aanpak. Bovendien moet er intern toezicht zijn en legt het bestuur verantwoording af. Het bestuur is verantwoordelijk voor de juiste uitvoering van alle taken. In het bestuur zitten zowel vertegenwoordigers van werkgevers als van werknemers en gepensioneerden.

Met ingang van 1 juli 2012 is de samenstelling van het bestuur gewijzigd. Naast het eerdere vertrek van de heer Jan Hazen per 1 januari 2012, vertrekt de heer Ad Uitdehaag. Hij treedt met ingang van 1 juli toe tot de deelnemersraad. Het bestuur dankt betrokkenen voor hun inzet en bijdragen aan het fondsbeleid. Als opvolgers van deze personen treden, na goedkeuring van De Nederlandsche Bank, per 1 juli 2012 de heren Olaf van Rheenen en Wilfert van Veldhoven toe tot het bestuur.

Het bestuur bestaat daarmee uit de volgende personen:

Namens werkgevers

Chr. H. Kraaijmes
W.P.C. van den Nieuwenhof (voorzitter)
W.P.A. Pirée
J. Scheper (ex PF Suiker 2007)
T.A. van de Werken

Namens werknemers

A.P.J. Damen (herbenoemd)
O.A. van Rheenen
P.W.M. van Veldhoven
J.P.M. Vriends (herbenoemd; ex PF Suiker 2007)

Namens pensioengerechtigden

A.J. van Dienst (herbenoemd; secretaris)

Deelnemersraad

De deelnemersraad bestaat uit werknemers en pensioen-

gerechtigden. Deze mensen kennen de regeling en weten wat er speelt. Daarom adviseren zij het bestuur, gevraagd en ongevraagd. Over reglementswijzigingen bijvoorbeeld of over het wel of niet indexeren van de pensioenen. Wil het bestuur veranderingen doorvoeren, dan moet het advies aanvragen aan de deelnemersraad.

Met ingang van 1 juli 2012 is ook de samenstelling van de deelnemersraad gewijzigd. Uit de deelnemersraad zijn vertrokken Harold Baal, Lian Roeken, Joop Rohling en Cees Vriens. Het bestuur dankt ook deze betrokkenen voor hun inzet en bijdragen aan het fondsbeleid.

Als opvolgers voor deze personen treden per 1 juli 2012 de heren Erik de Been, Jurgen Bruijns, Joop van Laar en Ad Uitdehaag toe tot de deelnemersraad.

De deelnemersraad bestaat daarmee uit de volgende personen:

Namens werknemers

E. de Been
J.O. Bruijns
C.J. van Langebeek (herbenoemd; ex PF Suiker 2007)
J. Schuurman (herbenoemd; ex PF Suiker 2007)
B. van Oudheusden (herbenoemd)

Namens pensioengerechtigden

D.G. van der Eijk (herbenoemd)
J. van Laar
D. van Nes
M.A.T. van Os-Mulder (herbenoemd)
A.J.V. Uitdehaag

Verantwoordingsorgaan

De groep werknemers en de groep pensioengerechtigden in de deelnemersraad benoemen na 1 juli twee personen (uit elke groep één) in het verantwoordingsorgaan. Ook de werkgever benoemt een lid in het verantwoordingsorgaan.

Pensioenfonds Cosun heeft een crisisplan

Veel maatregelen van het bestuur zijn gericht op het voorkomen van een crisissituatie voor het fonds. Maar wat doet het fonds als er een crisis is en deze effect heeft op de pensioenen? Bijvoorbeeld als de financiële positie plotseling verslechtert? Dit staat in het crisisplan. Elk pensioenfonds is verplicht om zo'n crisisplan op te stellen. Pensioenfonds Cosun heeft dat onlangs gedaan.

Waarom een crisisplan?

Toezichthouder De Nederlandsche Bank vindt dat veel pensioenfonds tijdens de kredietcrisis in 2008 onvoldoende waren voorbereid. Daarom moeten pensioenfonds weten welke maatregelen ze kunnen nemen in een crisissituatie, zodat ze snel kunnen reageren op de ontwikkelingen.

Wat staat er in het crisisplan?

In het crisisplan staat onder meer:

- wanneer er sprake is van een crisissituatie bij het fonds
- welke maatregelen het pensioenfonds kan nemen
- wat het financiële effect is van deze maatregelen
- hoe het pensioenfonds rekening houdt met alle belanghebbenden
- hoe het pensioenfonds alle belanghebbenden informeert
- wat er gebeurt als de crisis weer voorbij is.

